

Skórzewscy

Skórzewscy, to wielce rozgałęziony ród kujawsko - wielkopolski. Dostępna w necie literatura przedmiotowej rodziny obfituje w wiele barwnych, pełnokrwistych postaci - w tym kilkoro wybitnych, znanych i opisywanych jak hr. Witold czy hr. Paweł Skórzewscy herbu Drogosław, zawołania *semper rectum* (zawsze ma rację), czy najsylniejsza kosmopolitka, sawantka Marjanna z Ciecierskich hrabina Skórzewska

<https://www.csw2020.com.pl/biogram/pawel-skorzewski/>

<https://kpbc.umk.pl/dlibra/publication/256753/edition/256722/content>. Mimo usilnych poszukiwań w Archiwach Kujaw, Pomorza oraz Wielkopolski, zbiorach cyfrowych Akt Parafialnych tamtych obszarów, nie udało mi się odnaleźć rodowych więzi czy skoligacenia z ziemiańskim rodem hrabiowskim. **Podjąłem jednak dalsze badania odnośnie odzyskania losów hrabiego Andrzeja Skórzewskiego, domniemanego przodka Rodu.**

Dotarwszy do zapisów cyfrowych potomków hrabiego [Heliodora Jana Stanisława Skórzewskiego](#) na podstawie [M.J. Miankowski, Genealogia potomków Sejmu Wielkiego](#), kontynuowałem poszukiwania, idąc tropem rodzinnej czarnej legendy o hrabim Andrzeju, który „*przegrał jednej nocy w karty prawo tytułu oraz dziedzictwa Skórzewskich*”. Zakładając że w każdej legendzie tkwi ziarno prawdy, które może kiełkować, odnajdując Andrzeja jako domniemanego przodka po kądzieli, dziadków Jagódki – Mariana & Marianny Skórzewskich z Długiego. Stałem tutaj przed problemem otwartym, bez logicznego ciągu dalszego. Chwyciłem się jedyne śladu w zapisach Wikipedii https://pl.wikipedia.org/wiki/Skórzewscy_herbu_Drogosław, gdzie widnieje zagadkowe imię Andrzej [hrabiego Andrzeja Skórzewskiego](#) o otwartym biogramie (*jest data urodzin a brak daty zgonu*).

Heliodor & Emilia, hrabiowie Skórzewscy, z młodszej linii po Franciszku Skórzewskim, mieli ośmioro potomków w tym dwie pary bliźniąt, kolejno Emilia 1827-1906, Klaudyna Izabela 1829-1848, bliźnięta : Mieczysław Fryderyk Heliodor 1830-1831 & Andrzej 1830- ?, Antonina 1832-1905, Stanisław Stefan 1836- ?, bliźnięta : Maria 1839-1896 & Zofia Emilia Rmilia 1839-1909. Heliodor Jan Stanisław umiera 8.10.1858 roku w Poznaniu.

Po śmierci Emilii z Goetzendorf - Grabowskich(vel Grafowskich) hrabiny Skórzewskiej, następuje utworzona testamentem Hrabiny z 1875, ordynacja rodowa na rzecz wnuka Zygmunta Potulickiego męża pierworodnej córki Ofelii. Warunkiem sprawowania ordynacji było noszenia przez każdego kolejnego ordynata, nazwiska Potulicki-Skórzewski. **Mamy tutaj zagadkową cesję praw majątkowych do linii żeńskiej potomków Heliodora Jana Stanisława Skórzewskiego.**

Nigdzie nie natrafiłem na jakikolwiek ślad po dwóch żyjących męskich potomkach hrabiego Heliodora, tj. Andrzeju (1830 - ?) oraz Stanisławie Stefanie (1836 - ?). Zatem wchodzi w rachubę następujące okoliczności :

- 1) wykluczenie z rodu na skutek hulaszczego trybu życia,
- 2) dobrowolne wyrzeczenie tytułu i majątku bez ubiegania się o kwalifikację szlachectwa u króla Prus,
- 3) mogło również nastąpić zaginięcie np. na skutek udziału wojnie prusko - austriackiej czy prusko – francuskiej.

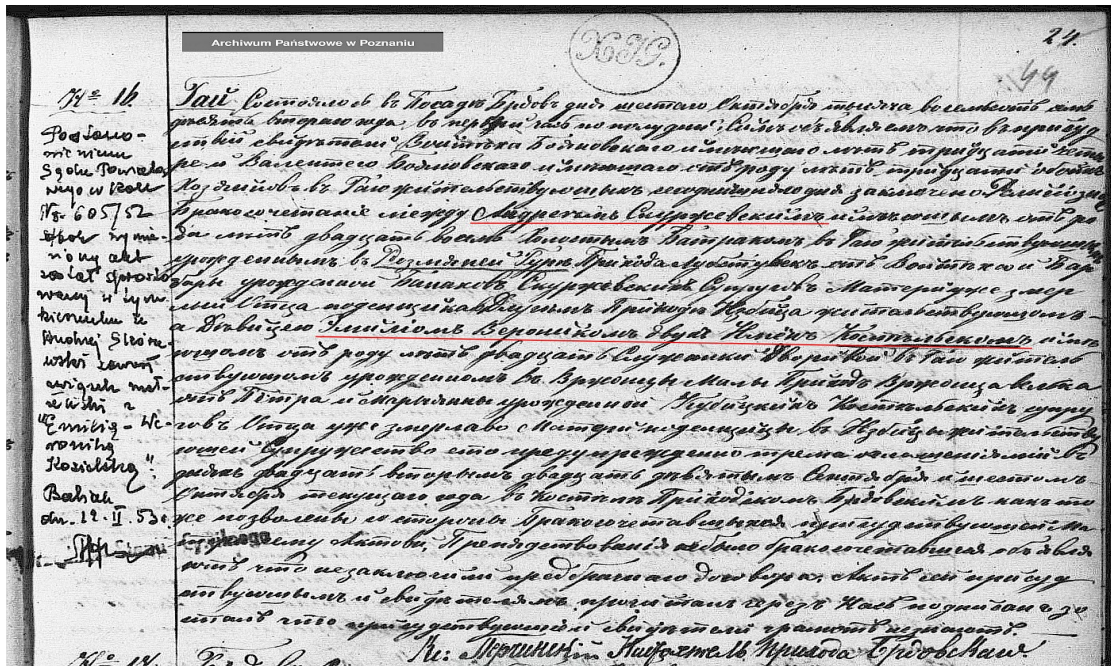
Okres 1850 - 1870 to lata wybijania się państw niemieckich w kierunku zjednoczenia w kształt II Rzeszy czyli konstytucyjnej monarchii Hohenzolernów. Nie ukrywam że najbliższa jest mi opcja odrzucenia poddaństwa Prusom ale wersja o pozbawieniu się szlachectwa wskutek hulaszczego życia, jest równie prawdopodobna bo jest zgodna z/i wynika z czarnej legendy rodzinnej.

Nie mam wiedzy jakimi motywami kierował się domniemany przodek mojej żony Jadwigi Jeneralczyk domo Frej po kądzieli Skórzewski. Załóżmy że hrabia Andrzej (1830 – syn Heliodora & Emilii, hrabiów Skórzewskich, z młodszej linii po Franciszku Skórzewskim, zacierając ślady podawał imię ojca Wojciech, przekroczył granicę z Prus (Wielkiego Księstwa Poznańskiego pod protektoratem Króla Prus), trafił do zdegradowanego politycznie Królestwa Polskiego, osiadł w Korzeczniku, przyjął obowiązki wódcy miejscowego majątku a mając 42 lata w 1872 (zapis wieku w Księgach) ożenił się z Emilią Weroniką z Kozielskich. Myślę że w grę mogła wchodzić oferta hrabiego Skarbka z Górki właściciela bardzo wielu okolicznych folwarków, lasów i sadów. Był to czas przemian społecznych i własnościowych, w Królestwie Polskim, program propagowany przez ówczesną "Gazetę Rolniczą" polegający na modernizacji gospodarstw szlacheckich przy częściowej współpracy z włościanami. Na obecnym etapie moich badań nie jestem w stanie uwiarygodnić tej tezy dokumentami, uważam ją jednak za wielce prawdopodobną.

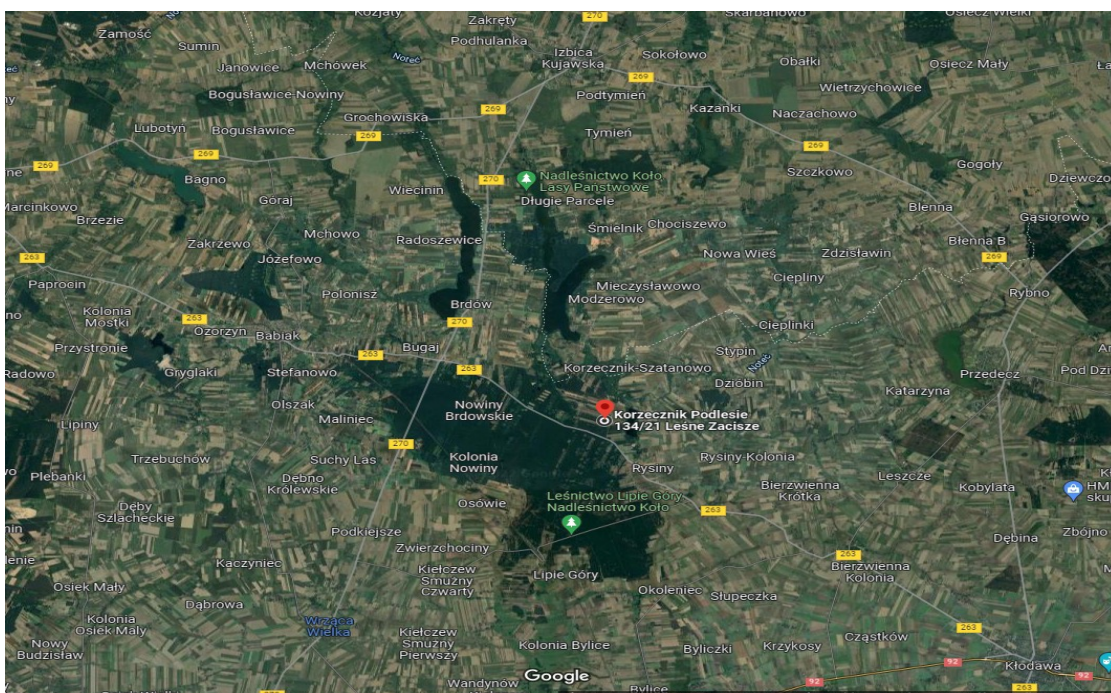
W moich usilnych badaniach zapisów cyfrowych Ksiąg Parafialnych <https://genealodzy.pl/>, udało się ustalić porządek genealogiczny znanych Jagódce przodków Jej rodziny wywodzącej się z Kujaw. Babcią Jagódki a mamą Henryki była Marianna (6.8.1903 - 5.3.1991), z mieszczańskiego rodu Malendowiczów zamieszkującego Izbicę Kujawską. Dziadkiem Jagódki, ojcem mamy Henryki był Marian Skórzewski vel Skórzyński vel Skużyński (13.10.1887 - 19.9.1969), właściciel dużego gospodarstwa rolnego w Długiem na Kujawach. Dziadek Marian

uzyskał decyzją Sądu Powiatowego w Kole w dniu 29.11.1952 roku, przywrócenie pierwotnego brzmienia nazwiska Skórzewski po ojcu Andrzeju z Korzecznika, także tą samą decyzją przywrócenie pierwszego imienia matki - Emilia (Emilia Weronika) domo Kozielska. Było to 12 lutego 1953 roku, odbyło się kolejne posiedzenie Sądu Powiatowego w Kole, tym razem o przywrócenie rodzowego nazwiska matki Mariana Skórzewskiego z Kostelińska na Kozielska. Dzięki cyfrowym archiwum : <http://www.szukajwarchiwach.gov.pl> .

Poniżej zamieszczam skan aktu małżeństwa, Andrzeja do 1885 roku wóldarza Korzecznika („korzecznik” — „młyn dający dochodu korzec na tydzień”), wówczas nadleśniczego w Gaju z Emilią Weroniką z Kozielskich, dokument cyrylicą z 1872 roku (adnotacja Sądu po polsku widnieje na lewym marginesie dokumentu ślubu) rodziców Mariana Skórzewskiego, dziadka Jagódki. Czerwone podkreślenia tekstu cyrylicą: Andrzej Skórzewski - Андрей Скоржевский oraz Emilia Weronika dwojga imion Kostelińska - Эмилия Вероника оба имени Костелиньские.

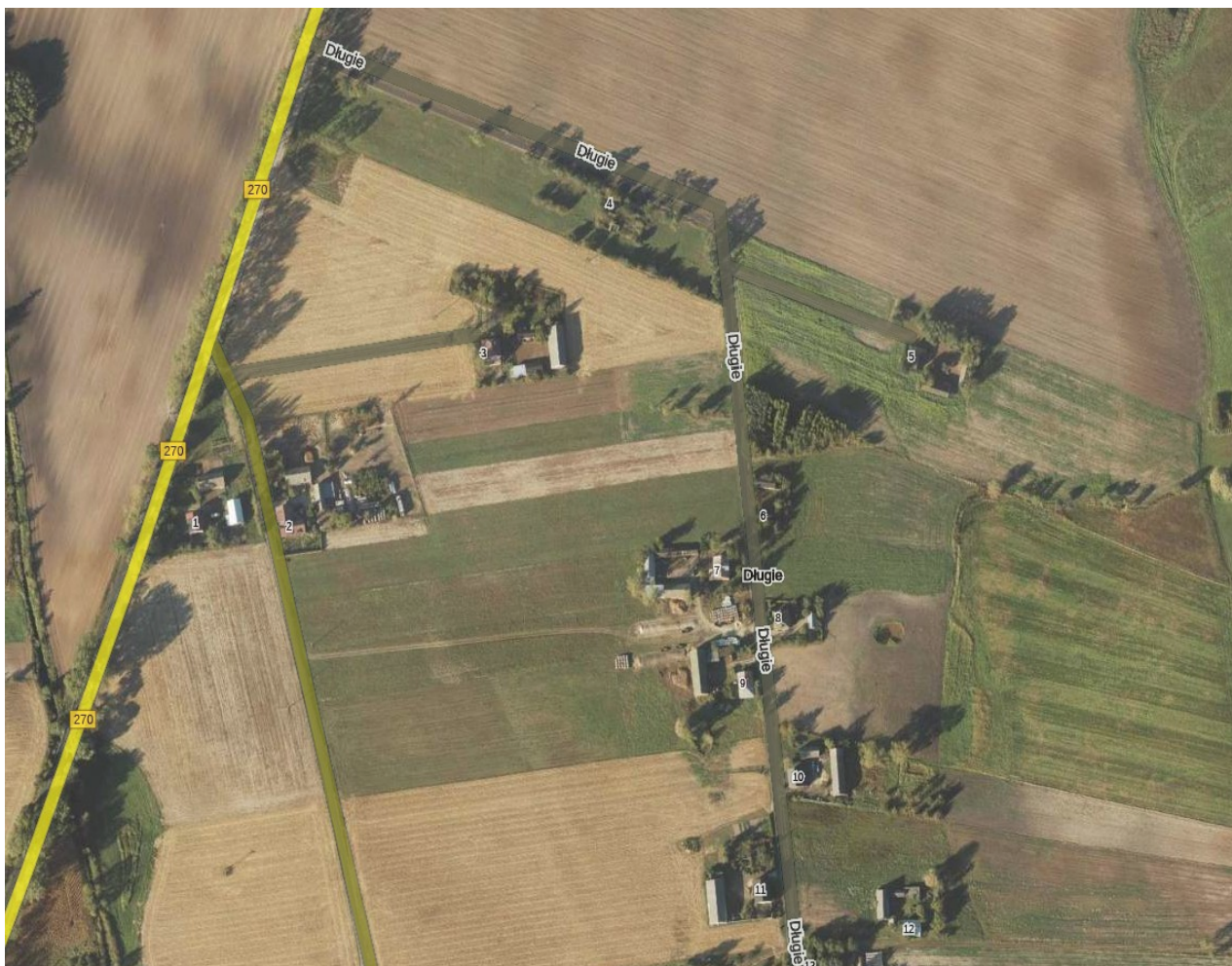

Udało mi się odnaleźć w zbiorach cyfrowych Parafii WNMP w Izbicy, rekord datowany na rok 1920, o ślubie Mariana Skużyńskiego (Skórzewskiego) z Długiego oraz Marianny Malendowicz z Izbicy. Mama Jagódki Henryka była pierwotną tego małżeństwa urodzoną 28.8.1921, zmarła w wieku 97 lat 4.12.2018 roku.

Zdjęcie lotnicze 2022, tereny Kujaw wschodnich, Izbica, Kłodawa, droga 270 Włocławek - Koło

Majątek Mariana & Marianny Skórzewskich mieścił się w Długiem nieopodal Izbicy Kujawskiej. W promieniu kilku kilometrów były trzy jeziora Długie, Modzerowskie, Brdowskie oraz znane z miejsc związanych z dziejami rodziny miejscowości Brdów oraz Korzecznik nad jeziorem Korzecznik. Na początku XIX wieku Izbica Kujawska była miastem prywatnym rodu hrabiego Skarbka z Górki, terytorialnie wchodziła do Królestwa Polskiego, pod protektorem cara Rosji. Marian miał starszych brata Konstantego (1883 - ?) i siostrę Michalinę (1873 - ?) oraz Mariannę (1880 - ?) oraz młodszego brata Stanisława (1893 - ?). Matka Mariana, Emilia Weronika domo Kozielska, po śmierci męża Andrzeja syna Wojciecha w 1904 roku, postanowiła wyposażyć i wydać za mąż córki, starszą Michalinę oraz młodszą Mariannę, zaś starszego syna Konstantego oraz najmłodszego Stanisława uposażyć, skłaniając do emigracji w kierunku Ameryki przy jednoczesnym zrzeczeniu się sukcesji na rzecz Mariana. W tym postępowaniu kierowała się obiegowym przekonaniem że Moskale nie powołują do armii jedynych żywicieli na gospodarstwie (reforma Milutina z 1874 roku). To przekonanie zawiodło a Marian, przyszły dziadek Jagódki, został wcielony do carskiej armii na długie 11 lat służby. Wrócił pp. w 1919 roku i zapoczątkował organizowanie formacji POW w Powiecie Kolskim. Dziadek aktywnie uczestniczył w budowie lokalnej społeczności w Długiem i okolicach, budował zręby samorządu lokalnego oraz czynnie także uczestniczył jako wójt oraz sołtys. Miałem wiele okazji gawędzić o jego doświadczeniach z armii carskiej. Otóż, szybko zorientowano się o talencie i umiejętnościach cieśli. Stopniowo latami nabył perfekcyjnych umiejętności, instruował oraz kierował zespołami cieśli podczas budowy armijnych makiet - całych miasteczek, remiz, dworców itp. Opowiadał że bardzo było mu przykro jak podczas ćwiczeń czy manewrów te z wysiłkiem wypracowane obiekty ulegały zburzeniu czy spaleni. Ciesielstwo w sezonowym uformowanym zespole stało się zawodem i pasją dziadka Mariana. W owym czasie po I Wojnie Światowej w niepodległej ojczyźnie zawód cieśli oraz kierowanie zespołem budowlanym stały się wielce atrakcyjnym towarem, poszukiwanym i dobrze opłacanym. Wiosną dziadek Marian siadał w karczmie, przeprowadzał rozmowy najmując chętnych do pracy cieśli do budowy kolejnego dworku z modrzewia. Umowę na materiały i budowę miał dogadać przedniej jesieni. Ostatnią powojenną jak mawiał wielką budową była Wytwórnia Filmów Fabularnych w Łodzi przy ulicy Łąkowej. Majster Marian Skórzewski uczestniczył aktywnie w procesie decyzyjnym, odpowiedzialnym za zakres realizacyjny, był z tego niesłychanie dumny i doceniany. Dziadek Marian zmarł dwa lata po naszym ślubie 19.11.1969 roku.

Zdjęcie lotnicze 2022, terenów wsi Długie , na posesji nr 8 widoczne wgłębienie terenu na prawo od zabudowań - to dół po sadzawce wykopanej ok. 1955.

Panowie bracia, czyli rzecz o szlachcie polskiej

Źródło 1. Marcin Kromer o szlachcie polskiej [fragment]

[...] Szlachta polska wyodrębniła się dla rządzenia oraz obrony [...] ludności i kraju. Dlatego też ci, którzy tworzą ten stan, w dawniejszych czasach nazywani byli rycerzami [...], a teraz zwą się szlachtą, od szlachetności rodu, [...] i ziemianami [...]. Nazwa [ziemianie] pochodzi więc od pól, które uprawiają i od dawna zamieszkują prawem dziedziczenia, kupna czy też darowizny panującego. Szlachta ma liczne i wielkie przywileje [...]. Szlachectwo [...] szacuje się według urodzenia i zasług, ale bierze się również pod uwagę i obyczaj. [...]

Źródło 2. Zróżnicowanie stanu szlacheckiego

[...] Pozycja szlachcica wynikała z ilości posiadanej ziemi. Majątki kilkudziesięciu rodów magnackich, które stały u szczytu społecznej drabiny stanu szlacheckiego, liczyło się w tysiącach hektarów. [...] W odróżnieniu od magnaterii, przeciętny szlachcic mógł się uważać za szczęśliwego, jeśli posiadał dwa lub trzy folwarki. [...] Zaliczał się zatem do średniej szlachty. [...] U dołu drabiny znajdował się tłum drobnej szlachty. Szlachta cząstkowa – zamieszkiwała części większych majątków, stąd nazwa cząstkowa. [...] Szlachta czynszowa – dzierżawiła folwarki od swych zamożniejszych współbraci. Kolejna grupa – szlachta zagrodowa – posiadała ziemię, lecz nie miała chłopów pańszczyźnianych i sama musiała uprawiać swoje „zagrody”. Gołota – skupiała szlachtę, która nie miała ani ziemi, ani chłopów.

[na podstawie: Norman Davis, *Boże Igrzysko*, Kraków 1993 t. I, s. 298-300.]

P S : Lista [herbownych](#) wg [Gajła](#) sporządzona została na podstawie wiarygodnych źródeł, zwłaszcza klasycznych i współczesnych [herbarzy](#). Należy jednak zwrócić uwagę na częste zjawisko przypisywania rodowi szlacheckim niewłaściwych herbów, szczególnie nasilone w czasie [legitymacji szlachectwa](#) przed zaborczymi [heroldiami](#), co zostało następnie utrwalone w wydawanych kolejno herbarzach. Identyczność nazwiska nie musi oznaczać przynależności do danego rodu herbowego. Przynależność taką mogą bezspornie ustalić wyłącznie badania [genealogiczne](#).

Pełna lista herbownych nie jest dziś możliwa do odtworzenia, także ze względu na zniszczenie i zaginięcie wielu akt i dokumentów w czasie [II wojny światowej](#) (m.in. w czasie [powstania warszawskiego](#) w 1944 spłonęło ponad 90% zasobu [Archiwum Głównego](#) w [Warszawie](#), gdzie przechowywana była większość dokumentów staropolskich) [1]. Występowanie na liście nazwiska nie musi oznaczać, że konkretna rodzina pieczętowała się herbem. Często te same nazwiska są własnością wielu rodzin reprezentujących wszystkie stany dawnej Rzeczypospolitej, tj. chłopów, mieszczan, szlachtę. Lista Tadeusza Gajła jest dotychczas najpełniejszą listą herbownych. Lista jest ciągle uzupełniana przez autora przy kolejnych wydaniach [Herbarza](#).

Bibliografia : [Herbarz polski](#), [Tadeusza Gajła](#), Dunin Borkowski [Almanach Błękitny](#), HJS [Wiara, Nadzieja, Miłość czyli Polacy na tułactwie w 1840 roku](#)